

VOJENSKÉ ZDRAVOTNICKÉ LISTY

ROČNÍK XXXII

DUBEN 1963

ČÍSLO 2

061.6:613.693(091)

10 LET ÚSTAVU LETECKÉHO ZDRAVOTNICTVÍ

Podplukovník MUDr. Miroslav HAŇKA, ÚLZ, Praha

Základy československého leteckého zdravotnictví těsně navazují na samé začátky vzrůstající letecké činnosti v naší vlasti. V lednu 1953 byl vytvořen výnosem ministerstva národní obrany Ústav leteckého zdravotnictví (ÚLZ), který v sobě skloubil všechny tři dosud samostatně se vyvíjející složky zaměřené na problematiku leteckého zdravotnictví, tj. výběrovou a posuzovací, leteckou fyziologii a leteckou hygienu.

Snaha o správné zaměření činnosti, o používání nejúčelnějších pracovních metod spolu s péčí o odborný růst jsou hlavní náplní vývoje ústavu od počátku.

Úzký styk s leteckým zdravotnictvím SSSR velmi účinně pomohl a pomáhá ÚLZ v zaměření jak vědeckovýzkumné, tak léčebně preventivní činnosti. Na úseku leteckého lékařství se také úspěšně rozvíjí organizovaná mezinárodní dělba práce v rámci celého socialistického tábora.

Hlavní náplní práce ÚLZ je preventivní a léčebná péče o létající personál československého letectva, vědeckovýzkumná činnost v některých oblastech leteckého lékařství s hlavním zaměřením na individuální výkonnost letce a pedagogická činnost v leteckém lékařství. Ústav dále spolupracuje s vývojovými technickými složkami letectva a podílí se na zkušebně ověřovací činnosti, spadající do oblasti leteckého lékařství. Účastní se práce normotvorné v oblasti leteckého lékařského posuzování, zdravotnického zabezpečení létání a poskytuje odborné podklady pro řízení práce leteckých lékařů.

Velmi důležitou součástí práce ÚLZ je jeho aktivní účast v boji proti leteckým mimořádným událostem, jeho účast na vypracování systému a náplně zdravotnické přípravy létajícího personálu a poměrně rozsáhlá činnost zdravotnickoosvětová a publikační v oblasti leteckého lékařství a v posledních letech i v oblasti kosmického lékařství.

Snaha příslušníků ústavu rozšířit okruh zájemců o letecké lékařství vedla v roce 1960 k založení skupiny leteckého a kosmického lékařství při fyziologické sekci Lékařské společnosti J. Ev. Purkyně, jejíž hlavní kádr členů tvoří lékaři ústavu.

Spojení pracoviště leteckofyziologického, klinického a posuzovacího a úplná centralizace odborné lékařské preventivní péče o létající personál v celé naší vlasti vytvářejí velmi příznivé a na světě ojedinělé objektivní podmínky pro úspěšné řešení některých závažných otázek leteckého zdravotnictví, zejména pokud se týká výběru, individuálního stanovení výkonnosti letce, leteckého lékařského posuzování a rozboru a prevence leteckých mimořádných událostí z osobních příčin.

Rozvoj letecké techniky v posledních letech značně ztížil profesionální činnost letce, vzrostl význam fyzických a emočních činitelů za letu. To má za následek zvýšení požadavků na zdravotní stav příslušníků létajícího personálu, výkonnost a vytrvalost, jakož i na určité individuální psychologické vlastnosti, jako schopnost přesných a rychlých vjemů a reakcí, rychlou chápavost, dobrou paměť, schopnost širokého rozdělení pozornosti, emoční stálost a silnou vůli.

Odchytky ve zdravotním stavu příslušníků létajícího personálu, pokles výkonnosti a vytrvalosti za letu, jakož i individuální psychologické zvláštnosti letců mohou být příčinou nesplnění, nebo špatného splnění letového úkolu a v některých případech mohou dokonce ohrožovat bezpečnost letce.

Tyto všechny okolnosti kladou nové, složitější úkoly před pracovníky zdravotnické služby letectva a zejména před příslušníky Ústavu leteckého zdravotnictví.

Jako pracoviště odpovědné za nepřetržité studium a za iniciativu v okruhu problému leteckého zdravotnictví vychází ÚLZ při stanovení úkolů v posledních letech z těchto základních specifických zvláštností letecké služby a veškerou svoji činnost jak vědeckovýzkumnou, tak preventivní, léčebnou a výchovnou opírá o tuto skutečnost.

Pracovníci ústavu, kteří si plně uvědomují svoji odpovědnost za rozvoj této poměrně mladé vědní disciplíny, mají veškeré předpoklady vykonat pro zvýšení kvality zdravotnického zabezpečení letectva ještě mnoho prospěšného.